

Lausunto

22.11.2023

Asia: VN/29230/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Apurahojen turvin toimivilla yksittäisillä tutkijoilla ja tutkimusryhmillä ei ole riittäviä resursseja kattaa FinDatan korkeita hintoja. Suomalainen tutkijalähtöinen rekisteritutkimus on nykyhinnoittelulla ajautunut merkittäviin vaikeuksiin ja menettänyt aiemmin saavutetun kilpailukykyisen aseman maailmalla. Laadukkaat tietokannat jäävät hyödyntämättä. Tämä on myös kansanterveydellisesti suuri ongelma. Arvokas tieto, joilla potilaiden diagnostiikka ja hoitoa voisi edistää, jää hyödyntämättä. Tutkijalähtöisissä hankkeissa nykyiset maksut ovat sekä ylimääräisiä että kohtuuttomia kustannuksia. Nykyisellään hinnoittelu suosii lähinnä suurten kaupallisten yritysten tilaamia tutkimuksia.

Ehdotamme, että hinnoittelussa olisi kaksi erillistä hintaryhmää: 1) voittoa tavoittelemattomat tieteelliset yhteisöt, kuten apurahalla rahoitetut akateemiset tutkijalähtöiset hankkeet, korkeakoulut ja muut tutkimusorganisaatiot ja 2) liiketaloudellisin perustein toimivista yrityksistä. Hintaryhmä 1) olisi tuntuvasti edullisempi. Selvitys rahoituksesta olisi annettava hakemuksessa.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Kuten yllä ehdotimme, voittoa tavoittelemattomien tutkimusorganisaatioiden hinnoittelu tulisi olla huomattavasti matalampi kuin kaupallisten yritysten hinnoittelu. Kannatamme ehdotusta, että vähäiset muutokset olisivat edullisia. Nykyisillä maksutasoilla rekisterien käytön hinta on muodostunut tutkimusta estäväksi tekijäksi.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Tuntihinta ei mielestämme ole perusteltavissa. Tuntiperusteisen laskutuksen hinnaksi on ehdotettu 150 € / h – eli noin 24,000 € / kk. Tämä lienee noin kolminkertainen hinta todellisiin kustannuksiin nähden – ja siksi ehdottaisimme hinnaksi 50 € / h. Tämä vastaisi noin 5000 € / kk palkkaa työntekijälle + 60% sivukustannuksia – eli tällä saisi hyvinkin palkatuksi dosenttitasoisien tekijän.

Liitteen 2 mukaan palkkakustannukseksi on arvioitu 75 e / h, eli sivukustannuksineen 12,000 € / kk palkka. Tämä on korkeampi palkka kuin esimerkiksi yhdelläkään professorilla Tampereen yliopistossa.

Tämän lisäksi mukaan on otettu 25 € / h aineiston käsittelykustannus turvallisessa ympäristössä ja 50 € / h yleiskustannusosuus – molemmat kohtuuttomia, sillä tällä siirretään viranomaiselle annetun tehtävän kustannukset ylisuurina tutkimuksen tekijöille.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Tietolupapyyntöjen käsittelyajat ovat edelleen huolestuttavan pitkät.

Pajuvirta Tiina
TamCAM tutkimuskeskus / Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta /
Tampereen Yliopisto